

Hung. Monitoring, 8.11.89. (Kossuth Rádió, Esti Magazin, 18.30 h)

Nyers Rezső szerint az NDK nagy késésben van, de végre elindult a helyes úton. A MSZP elnöke Stockholmban tartott sajtóértekezletet. Kifejtete, hogy az NDK vezetése a végsőig feszítette húrt és maguk az események indították el a lavinát. Ebből az új keletnémet vezetésnek mindenképpen le kell vonnia a következtetéseket - mondotta a magyar pártvezető.

(Hírvilág, 22.00 h)

- A hírcsokrot, akárcsak az elmúlt napokban is számos alkalommal, berlini jelentéssel kezdjük, tudósítónk, Bedő Iván egy nagyon fontos, mondhatnám történelmi sajtóértekezleten vett részt az este.

- Az NDK-ban szabad választások lesznek és elképzelhető, hogy a NSZEP vereséget szenved - erről beszélt a párt egyik vezetője, G. Schabowski, aki errefelé reformer hírében áll. Ami azt illeti, a párt, vagy legalábbis Schabowski, elég hamar eljutott odáig, hogy a választási vereség gondolatával játszadozzon. A magyar hallgatót persze nem lepheti meg, hogy Schabowski hozzáfűzte, a párt nem azzal az öngyilkos szándékkal készül a majdani választásra, hogy majd eltűnjön a porondról, hanem megvan az esélye arra, hogy a legerősebb pártként kerüljön ki a küzdelemből. Esti sajtóértekezletén egy másik kérdésre válaszolva Schabowski azt mondta, elképzelhetőnek tartja a kerekasztal tárgyalásokat, és azt is elmondta, hogy jó úton halad az Új Fórum, a legnagyobb alternatív csoport engedélyezése.

Schabowski az egyike azoknak a vezetőknek, akik a KB ülés mai, első napján, megerősítették helyzetüket. A másik nagy nyertes, a Dresda megyei elsőtitkár, Hans Modrow, aki a párt egyik legnépszerűbb politikusa, és akit a párt miniszterelnöknek javasol. A személycserék kompromisszumot tükröznek, a PB kisebb lett, de tagjai jórészt olyanok, akik eddig is ott ültek, igaz inkább a második vonalban, az eddig kulcsszerepet játszó idősebb politikusok távoztak. Szinte teljesen új viszont a KB titkársága, minden területnek új gazdája van, Schabowskié így pl. a sajtó, a gazdaságot R... miniszterelnök-helyettes kapta, aki az NDK-magyar gazdasági bizottság egyik elnöke is, a legnagyobb ugrás, hogy az ifjúsági szövetség parlamenti csoportjának 36 éves elnöke, H.J. Willerding KB-titkár lett és a külügyeket bízták rá. Vitatott személyiség lehet a biztonsági ügyekért felelős új KB titkár, Wolfgang Herger, aki eddig a Pártközpontnak megfelelő osztály vezetője volt és köze lehetett az eddigi kemény rendőri fellépésekhez, amelyek az NDK-beli belpolitika legkényesebb kérdésévé váltak. Előbb a személyi változásokról döntöttek és aztán tértek rá a politikai irányvonal megvitatására. Ma még csak Egon Krenz főtitkár beszámolója hangzott el a hozzászólások

holnap kezdőnek. Krenz hosszú beszédét a holnapi lapok közlik majd, az eddigi hírek szerint, minden eddiginél önkritikusabban szólt és személy szerint bírálta elődjét Honeckert, valamint a gazdasági ügyekért korábban felelős és már Honeckerrel együtt menesztett KB titkárt, G. Mittagot. A viharos napokat átélő NDK-ban már nem is meglepő, hogy a KB ülés közben az épület előtt tüntetők gyűltek össze és az ülésezés közben először Schabowski, majd Krenz ment ki hozzájuk, Krenz azt mondta, olyan szocializmust akarnak, amely gazdaságilag hatékony, politikailag demokratikus, erkölcsileg tiszta.

A tüntetést berlini pártszervezetek hívták össze, mert ők nem elégednek meg a KB üléssel, hanem pártértekezletet sürgetnek. Schabowski szavaiból kiderült, hogy erről a KB-ban még vita zajlik, de nem lehetetlen, hogy ebben is engednek a tömegek kívánságának. A politika közben máshol is folyik, az egyre hevesebb nyomás miatt holnapra összehívták a parlament elnökségét, hogy kijelöljék a további személyi változásokról döntő soronkívüli parlamenti ülés időpontját.

Hung. Monitoring, 9.11.89. (Esti Magazin, 18.30 h)

- Ebben a pillanatban érkezett Bedő Iván jelentése, egy rendkívüli berlini változásról:

- Akik ki akarnak vándorolni az NDK-ból, azok kerülőutak helyett, azonnali hatállyal bármelyik határátkelőhelyen közvetlenül az NSZK-ba, vagy Nyugat-Berlinbe mehetnek. Az új utazási törvény elfogadásáig ezt az átmeneti intézkedést hozta a kormány a Politikai Bizottság javaslatára. A helyi rendőrség kivándorlási kérelem nélkül is mindenkinek azonnal kiutazási engedélyt ad, ezt ma este jelentette be a nemzetközi sajtóértekezletén Günter Schabowski, a PB tagja.

Hung. Monitoring, 10.11.89. (Tudósítások, 6.45 h)

Először hallgassuk meg Berlinből Bedő Ivánt:

- A berlini fal még áll, de sok értelme már nincs. Tegnap este jelentették be hivatalosan, hogy a rendőrség mindenkinek kiadja az engedélyt, minden NDK-polgár minden átkelőhelyen, mindenhová kimehet. A kelet-berliniek egyszerűen megjelentek az átkelőhelyeknél és átkeltek, a határőrség semmiféle engedélyt nem kért tőlük. Éjfél körül már tömegek gyűltek össze a fal mindkét oldalán. A megrendültség és a felszabadultság keveréke jellemzi ezeknek az óráknak a hangulatát Berlinben. A fal az egész világon jelkép, de ebben a kettéosztott városban az embereknek egészen mást jelent. Minden berlini emlékszik rá vagy képeken látta - én is sokszor találkoztam a régi fotókkal

-A Bonholmer Strassénál épül a fal és mindkét oldalon csak állnak az emberek és nézik. Ami azóta történt, azt lehet és kell is elemezni. A berliniek ma éjszaka egyszerűen csak odamentek, ugyanoda, a

Bornholmer Strasséra, a falhoz, amely 28 év alatt magasabb és erősebb lett és amely most mégis elvesztette jelentőségét. És a berliniek ünnepeltek. A Bornholmer Strassei átkelőhely után máshol is megjelentek a kelet-berliniek, majd nem kisebb meglepetésre a nyugat-berliniek is az éjszaka közepén átmentek keletre és tőlük sem kérték számon a szokásos papírokat a máskor olyan szigorú NDK-határőrök.

A fal mentén pezsgő folyt, dudakoncert szólt, a határőrök kezébe virágot nyomtak és csoportképekre invitálták őket s a kelet-berliniek a nyugat-berlini rádió rendkívüli műsorában üzentek a családjuknak: várjatok, csak körülnézünk és megyünk haza. Nyugat-berlini taxisok a falnál várták az érkezőket és ingyen bevitték őket a belvárosba. Ez az éjszaka, legalábbis a berlinieknek, alighanem történelmi jelentőségű. Hamarosan jönnek viszont a hétköznapi gondjai és ez is hozzátartozik a történelemhez, a nyugat-berlini szenátus még az este összeült és éjfél után is tanácskozott. A kormányzó polgármester a nyugat-berlini TV-ben azt üzenté a kelet-berlinieknek, ez már így marad és jöhetnek holnap is és azután is, de ne mindenki egyszerre jöjjön. A szenátusi ülés után a falnál összegyűlt tömeghez ment és fél 2 körül ott is elmondta ugyanezt. A kormányhivatalok, számítván az NDK-beli utazási könnyítésekre, már az utóbbi hetekben előkészítették a kelet-berliniek fogadását. Ezeket a terveket most egyetlen éjszaka alatt valósággá kellett váltani, nehogy pl. összeomoljon a nyugat-berlini közlekedés. A kormányzó polgármester azt mondta, a város lakói sok nehéz helyzetet átéltek már, ezzel is megbirkóznak majd hadd tegyem hozzá, arra is fel kell készülni, hogy az NDK-polgárok csak jelképes összegű valutát kapnak és elkezdődik... a feketepiac. Az innenső oldalról nézve sorsdöntő lehet az NDK vezetőinek döntése. Az eddig...igencsak újdonság számba menő, ez az első konkrét lépés, amelyik igazán bizonyulhatja, hogy az NDK vezetői komolyan gondolják a változásokat. A következő lépések egyike, mégpedig valószínűleg nem is sokára, a szabad választás lesz. Ez biztosnak látszik a KB ma befejeződő ülésén elhangzottak alapján. Az eljátszott bizalmat az NDK vezetői még nem szerezték vissza. A késő esti hírek szerint a csehszlovák-nyugatnémet határon át órák alatt újabb ezrek mentek át. A menekülthullám és a mindennapos tömegtüntetések megállítására felé az egyetlen helyes út az, amelyre most az utazási szabadsággal ráléptek.

(Hírek, 10.00 h)

Az NDK-ban az új utazási rendelet bevezetését követően képletesen leomlott a berlini fal. A kormány döntéséről az este a TV-ből értesülhettek a berliniek. Ezután azonnal az átkelőhelyekhez siettek. Bár a rendelet úgy szól, hogy csak rendőrségi engedéllyel lehet átlépni a határon, a hatalmas tömeg láttán a határőrök csak személyi igazolványt kértek, később már azt sem. A 28 éve álló berlini fal két oldalán pezsgőt bontottak a polgárok, s a magukkal vitt kalapácsokkal a fal bontását is elkezdték. Reggel a berlini rádió

közölte, hogy 8 órától a rendőrség megkezdi az utazási engedélyek kiadását, s ezentúl csak ezek birtokában lehet átkelni a belnémet határon.

A spanyol miniszterelnök szerint a magyar vezetés nagy körültekintéssel cselekszik a jelenlegi bonyolult helyzetben. Felipe González már Madridban értékelte budapesti tárgyalásait. Mint mondta, NÉMETH Miklós kormánya megfontoltan dönt minden kérdésben, hiszen az átmenet korszakában súlyos kötelezettségek terhelik.

(Déli Krónika, 12.00 h)

- Mállik a berlini fal. Mindkét német államban, de a világon másutt is óriási lelkesedéssel vagy legalábbis óriási figyelemmel hallgatják a Berlinből érkező híreket. Az átmeneti intézkedések közepette lényegében szabad az átmenet a berlini falon. Tudósítónk Bedő Iván helyszíni jelentése:

- Teljesen felbomlott a hivatalos rend. A szabályok szinte óráról órára változnak, de a lényeg, a berlini falon szabad az átjárás. Berliniek tömegei állnak sorba vagy közvetlenül a határon, vagy a rendőrségen. Éjszaka megrendítő jelenetek zajlottak le a fal mentén. Az emberek 28 évvel a fal megépítése után most egyik óráról a másikra felszabadultak és fegyelmezetten átmentek és visszajöttek. A kettéosztott városban bekövetkezett az, amit mindenki várt, de amiről senki sem gondolta volna, hogy ilyen hamar és ilyen egyszerűen történik meg. A politikai előzmény egyértelmű. A tömeges kivándorlás és a tömeges tüntetések nyomása alatt az NDK vezetői sorra voltak kénytelenek ígéreteket tenni és engedményekre rászánni magukat. Az utazási szabadság, amelyet tegnap este jelentettek be, az első olyan kézzelfogható lépés, amely komolyan hozzájárulhat a megrendült bizalom helyreállításához. Tegnap este még azt közölték, hogy máától fogva a rendőrségek bárkinek kiadják a kiutazási vagy akár kivándorlási engedélyeket.

A berliniek azonban nem vártak és megjelentek az átkelőhelyeken. A belügyminisztérium erre az éjszaka úgy döntött, hogy felfüggesztik az ellenőrzést, a keletiek nyugatra, a nyugatiak keletre, minden formáság nélkül, akár még igazolvány nélkül is mehettek.

Népünnepélyhez méltó hangulat uralkodott a fal mentén és a nyugat-berlini belvárosban. A berliniek öröme leírhatatlan volt. Az NDK fővárosában már reggel 8-kor kinyitották az rendőrkapitányságok útlevél osztályát, miután a belvárosban egy helyen már éjfél után elkezdték a kiutazási engedélyek kiállítását és három óra alatt 250-et ki is adtak. A rendőrségeken bárkinek 6 hónapra érvényes, többszöri kiutazásra jogosító engedélyt ütnek az útlevelébe, vagy ha nincs útlevele, akkor a személyi igazolványába. Ez csak átmeneti intézkedés, amíg meglesz az új utazási törvény, de biztosra vehető, hogy a törvény is hasonlóan liberális lesz. Az átmenetnél is átmenetibb intézkedést hoztak délelőtt, miután végeláthatatlan sorok

álltak a rendőrségeken. Az egyik berlini kerületben közölték, hogy aki csak rövid időre akar átmenni, annak mégsem kell engedély, hanem közvetlenül a határra mehet. Ez állítólag vasárnapig lesz így és azt jelenti, hogy a különös éjszaka után, akik most ébredtek álmukból, azok is minden további nélkül Nyugat-Berlinbe mehetnek. Odaát a hatalmas öröm ismét előhívta a berliniek szolidaritását. Akad olyan üzlet, ahol keletnémet márkát is elfogadna és egy az egyhez számítják az árfolyamot. Éjszaka ismeretlenül is meghívták a nyugatiak a keletieket diszkóba, sörözőbe. A fal egyik óráról a másikra elvesztette jelentőségét és ez minden mást elhomályosít, de vannak más hírek is, amelyek ugyancsak fontosak.

Ma ér véget a KB ülése, amelynek az utazási szabadság elfogadása is tulajdonítható. Az NDK több városában tegnap este is tüntetések voltak, amelyeken szabad választásokat követeltek. Ezt a párt újdonsült vezetői éppen az utóbbi napokban ígérték meg. Berlinben megtartotta első ülését a társadalmi vizsgáló bizottság, amely a legégetőbb belpolitikai ügyet, az egy hónappal ezelőtti rendőri túlkapásokat vizsgálja. A polgárok máris kellemetlen kérdéseket tettek fel az államügyésznek. A ker. dem. párt megalakította saját ifjúsági szervezetét és ezzel megszűnt az ifjúsági mozgalom eddigi egysége, amelyhez a NSZEP ragaszkodott. A ker. demokraták egyúttal közölték, hogy Erfurt városában kilépnek a nemzeti frontból, amely eddig az NSZEP vezetésével összefogta a pártokat.

(Tizenhat Óra, 16.00 h)

- Részletes jelentéseink következnek. Elsőként természetesen Berlin jelentkezik, Bedő Ivánt hallják, a fal-omlásról:
- NDK polgárok tömegei állnak sorba a határatkelőhelyeken és az útlevél osztályok előtt, hogy minél hamarabb élhessenek a most megkezdett utazási szabadsággal. A szabályok menetközben alakulnak, a belügyminisztérium sem tud mindent, de a határ nyitva van és aki teheti utazik és aki sétálni akar a szomszédban, van aki egy kávéra meg át a nagynénjéhez, hétköznapi dolgok, amelyek a kettéosztott Berlinben 28 éven át sokaknak az elérhetetlen álmok birodalmába tartozott. Az NDK rendőrsége szokatlan rugalmasságról tesz tanúbizonyságot. Akinek nincs útlevele, annak a személyi igazolványába pecsételik a kiutazási engedélyt, akár a határon is. A városban lelkes, felszabadult a hangulat. - A KB ülésén alighanem példanélküli személyi döntésekre kényszerültek. A tömeges elvándorlás miatt olyan munkaerőhiány lett, hogy a hadsereg most bejelentette, áprilisig nem hívnak be tartalékosokat, sőt katonákat küldenek az egészségügybe és a szállításba.

(Esti Magazin, 18.30 h)

És most következék Berlin. Gyakorlatilag megnyílt a határ a város két

része, illetve a két német állam között, berlini tudósítónk Bedő Iván jelentése:

- Tovább tart a berliniek nyugatra áramlása az alig egy napja megnyitott

berlini falon át. A sor délutánra olyan hosszú lett, hogy a kelet-berlini

belváros forgalma teljesen megbénult. Az emberek elfoglalják az utcákat, a mentőautó is csak a járdán tud közlekedni. Ezekben a percekben nyitnak meg újabb 4 határátkelőhelyet Berlin két fele között. Olyan intézkedés ez amelyről eddig éveken át hiába folytak a tárgyalásai a redőrség, amely a kiutazási engedélyeket osztja szokatlanul nagyvonalú és a lehető legegyszerűbben igyekszik elintézni a rengeteg kérelmet. Akinek nincs útlevele, az a határon a személyi igazolványával is átmehet. Az NDK belügyminisztere közölte, hogy ezek az utazási szabályok változatlanul érvényben maradnak, nem vonják vissza őket.

Berlinben továbbra is népünnepélyszerű hangulat uralkodik a fal mentén

és a belvárosban. A nyugat-berliniek a rádióban sorra kínálják fel, hogy ingyen vendégül látják a keletről jövőket. Akad üzlet, ahol példátlanul kedvező 1:1-hez árfolyamon keleti márkával is lehet fizetni.

Ami a politikusokat illeti, nem kisebb személyiségek mint Kohl kancellár, Brandt volt nyugat-berlini polgármester és a szociáldemokraták kiemelkedő vezetője Momper, a mostani nyugat-berlini polgármester szólaltak fel azon a nagygyűlésen, amely ezekben percekben is folyik a nyugat-berlini városháza előtt. Momper kormányzó polgármester nem kevesebbet mondott, mint hogy a németek a legboldogabb nép a világon, mert a fal már nem választja el őket. Azt mondta, hogy az NDK-ban békés és demokratikus forradalom zajlik, mégpedig az első olyan forradalom, amely német földön teljesen vértelenül, békésen zajlik.

A fal átjárhatósága minden mást háttérbe szorít, pedig izgalmas dolgok történtek a hatalmon lévő párt KB ülésén is, amely 3 napos tanácskozás után ma ért véget. E. Honecker két legközelebbi munkatársát, akiket vele együtt menesztettek néhány hete, most kizárták a KB-ból is és pártfegyelmi elé kerülnek. Egyebek között a szervezeti szabályzat megsértését és a párt lejáratását vetik a szemükre. G. Mittag gazdasági titkárról és J. Hermann sajtó irányítóról van szó. Ugyancsak példátlan, hogy a politikai bizottság újonnan megválasztott 17 tagjából és póttagjából 4-et két nap elteltével máris le kellett váltani, mert meggyűlölték őket. A KB ülés további érdekességei közé tartozik, hogy az ifjúsági szövetség, az FDJ-t első titkára egyszerűen szektás beszűkültségnek minősítette azt, ami egy hónapja még a párt és az FDJ-t viszonyának alapja volt, vagyis a kommunista nevelést és azt, hogy az FDJ-t a párt harci tartalékának minősítették.

(Hírvilág, 22.00 h)

Most pedig Berlin. A 28 éve létező fal lényegében nincs többé. A részletekről hallgassák meg Bedő Ivánt:

- Berlinben már bontják a falat. Az első, még csak jelképes kalapácsütéseket a mára virradó éjszaka tették meg azok, akik örömben felmásztak a falakra. Ma este nyugat-berlini polgárok több helyen tényleg

elkezdtek lerombolni a falat, főleg ott, ahol úgyis új átkelőhelyeket terveznek. Berlin továbbra is az utazási szabadság lázában ég.

Hosszú sorok várakoznak az átkelőhelyeken, emiatt megbénult a forgalom a kelet-berlini belvárosban, a nyugat-berlini Cityben pedig azért állnak az autók, mert a látogatók előzönlük a híres főutcat. A legtöbb kelet-berlininek ez a fő úticélja és hosszabb-rövidebb kiruccanás után visszatérnek. A belügyminiszter, aki társaival együtt hétfőn átadja helyét az új kormánynak, biztosította az NDK lakóit, hogy az utazási szabadság marad. Ha meglesz az utazási törvény, az sem lesz szigorúbb.

A hatalmas tömeg előtt sorra nyitják meg az újabb átkelőhelyeket. Eddig csak azok az ellenőrző pontok működtek, amelyeket még a fal építése előtt jelöltek ki. Napokon belül 18 új átkelőt nyitnak meg, többet mint amennyi eddig összesen volt.

A város keleti felében nem sokkal később ugyancsak nagygyűlés volt, de más céllal. A KB három napos ülése után a párttagság vonult az utcára.

Olyanok jöttek el, akik támogatják a NSZEP vezetőit, de helyenként heves szóváltás bontakozott ki a pártkongresszus előrehozását pártolók

és ellenzők között. Elgondolkoztató, kik lehetnek azok a jól értesültek, akik máris ezt a táblát emelték magasba- Ne legyen pártszakadás! - A KB akcióprogramot fogadott el, amely mélyreható politikai és gazdasági változásokat ígér, köztük szabad, demokratikus, titkos választást. A KB ülésének utolsó napja is szokatlan személycseréket hozott. A bázis tiltakozása miatt le kellett váltani a politikai bizottság négy tagját, illetve póttagját, pedig csak két napja választották meg őket. - Több felszólalásból közelebbről meg nem határozott utalások hámozhatók ki a néhány héttel ezelőtt zárt ajtók mögött lezajlott hatalmi harcról. Egon Krenz pártfőtitkát után az ifjúsági szövetség elsőtitkára is arra célozgatott, hogy vitáik voltak Honeckerrel október 9-én, vagyis a nagy berlini tüntetések után a még nagyobb lipcsei tüntetés napján. Feltehetőleg azon a napon született a döntés, hogy Lipcsében már nem alkalmaznak erőszakot a tüntetők ellen. Korábban már többen hivatkoztak arra, hogy a békés megoldásról szóló döntést Krenz a pártközpont jóváhagyása nélkül hozta.

Hung. Monitoring 11.11.89. (Krónika, 7.00h)

- Berlinben folytatják a fal bontását - jelentette tudósítónk, Bedő
- Egyre több helyen lyukas a berlini-fal. Este több helyen is nagyütemben hozzáláttak a bontáshoz, elsősorban ott ahol a legsürgősebb, mert még ma, újabb átkelőhelyeket akarnak megnyitni. A meglévő átkelőknél hosszú sorok várákznak. A kelet-berlini látogatók többsége a kiruccanás után, visszament az NDK-ba. A falbontást az NDK hadsereg katonai és civil munkások végzik, ahol kell munkagépekkel.

A másik oldalon a nyugat-berlini tűzoltóság távolítja el az akadályokat. Vannak helyek, ahol a nyugat-berliniek saját szakállukra is elkezdtek bontani az NDK tulajdonát és felségterületét képező falat, de a határőrség nem lépett közbe. Mindkét oldalon a berliniek lelkes tömege figyeli a történelmi jelentőségű rombolást.

Napok alatt 18 új átkelőhelyet nyitnak a Berlini-falon, többet, mint amennyi összesen volt. A határátlépés továbbra is különösebb formaságok nélkül, gyorsan megy. Az események másik központja, a jelképes fontosságú Brandenburgi Kapu, ahol nincs átkelőhely, de nyugat-berlini fiatalok egész este a fal tetején ülve, farkasszemet néztek a határőrökkel és időnként átmásztak keletre.

(Déli Krónika, 12.00 h)

- Most hírek és tudósítások. A délelőtt érkezett hírek és tudósítások legnagyobb többsége, magától értetődően a németországi helyzetről szól. A két német állam viszonyáról tárgyalt telefonon Egon Krenz az NDK első számú embere és Kohl kancellár. Bernáth György.
- Óránként 10-12 ezer NDK-s látogató érkezik reggel óta Nyugat-Berlinbe és a szövetségi köztársaságba. A Bundes Grenzschutz a nyugat-német határőrség úgy tudja, minden 100 ember közül csak 2-3 akar végleg az NSZK-an maradni. Tegnap 150 ezren mentek át pár órára csak Nyugat-Berlinben, ott is a szövetségi köztársaság területén az üzletek és bankok a szokásosnál tovább tartanak ma és holnap nyitva. A német-német határátkelők előtt 40 km-s autósor várákzik, a konvoj végén állók 11 óra múlva érhetik el az NSZK területét. Közben lényegesen csökkent a Csehszlovákián át kivándorlók száma, a magyar-osztrák határon át pedig az elmúlt 24 órában mindössze 111-n érkeztek. - Most is ülésezik a bonni kormány és az áttelepülők elhelyezéséről, valamint az NDK-nak szánt gazdasági segítségről dönt, ez utóbbiról H. Schmidt, volt kancellár egy interjúban azt mondta, a Kelet-Közép-Európa-i reformok támogatása csak érezhető adóemelésekből finanszírozható, és évente 10 mrd. Márka körüli összegre lenne szükség. Schmidt óvott attól, hogy az NDK-ban rövid időn belül szabad választásokat tartsanak, hiányzik az ehhez szükséges infrastruktúra. A NSZEP-n kívül minden más erő, tehát az

ellenzék, még nem rendelkezik megfelelő alapokkal. - H. Kohl kancellár ma délelőtt telefonon beszélt Egon Krenz állam- és pártvezetővel, az első szűkszavú közlemény azt tudatta, hogy Kohl és Krenz a csütörtök este óta megváltozott helyzetről a gazdasági együttműködésről tárgyalt. Krenz a kölni Express c. lapnak nyilatkozott és azt mondta, hogy mindenkinek tetsző szocializmust akar teremteni, ő a maga részéről mindent megtesz, hogy személyesen is találkozhasson H. Kohllal. Ennek időpontját most még senki sem tudja, a nyugatnémet kancellár ma délután még Bonnban sajtóértekezletet tart, azután visszatér Varsóba, és folytatja tegnap félbeszakított látogatását.

- Az a szólás-mondás járja, hogy ha ketten mondják ugyanazt, az nem ugyanaz. Most viszont két helyzet következik, az egyik Kelet-Berlinből, a másik Nyugat-Berlinből - teljesen azonos tartalommal, csak az egyik Bedő Iváné, fegyelmezett tudósítói összefoglaló, a másik Zentay Péteré, élménybeszámoló a fal túlsó oldaláról.

- Sorra nyitják az új átkelőhelyeket a berlini-falban, a keletiek tömegesen áramlanak a falon át, hogy a hétvégét Nyugat-Berlinben töltsék. A belvárosban este óta egyre gyarapodó tömeg figyelte mindkét oldalról az első nagy falbontást, és reggel hatalmas taps közepette nyílt meg az új átkelőhely az Eberswalder Strasse környékén. A falat katonák és civil munkások bontják az NDK felől, odaátról pedig a tűzoltóság segít eltávolítani az akadályokat. A keleti oldalon erős munkagépeket vonultatnak fel, hiszen a berlini fal vastag és magas vasbeton építmény. A berliniek, főképp a nyugati oldalon, közben vasrudakkal, kapacsáccsal fúrógéppel lazítják a betont, nem utolsó sorban azért, hogy emlékebe eltehessenek egy darabot az órák alatt történelmi maradvánnyá vált falból. Részben falbontással, részben meglévő kapuk és földalatti megállók megnyitásával, a hétvégén újabb átkelőket nyitnak és erre nagy szükség is van. Mióta péntekre virradóra szabad lett az út, vagyis egy nap és két éjszaka alatt, legalább 150 ezren mentek át Keletről Nyugatra, a hétvégén ennek a többszöröse várható, az emberek gyalogosan és autóval, végeláthatatlan sorokban várakoznak. Akik kiismerik magukat Berlinben, azoknak mondom példaképpen, amikor ezt a tudósítást adom de. 11 óra körül, akkor Heinrich Heine Str-ei átkelőhöz vezető gyalogos sor egyik vége a Muhlendamm Brückénél fordul vissza a strasse felé, a másik sor vége pedig a Janoviz Brücke-n is túl van. Az eddigi hírek arra utalnak, hogy a látogatók közül kevesen maradnak Nyugaton, de teljes képet a legkorábban a hétvége után lehet alkotni. Nyugat-Berlin-i és bonni jelentések szerint az első százezer kelet-berlini látogatóból 2.500 marad Nyugat-Berlinben, ötvenezer NDK polgár közül 3 ezer az NSZK-ban. A Csehszlovákián át az NSZK-ba tartó kivándorló hullám még tart, de valamelyest csökkent.

Nyugat-Berlinben az ott lakók lelkesedése és a hatóságok szükségintézkedései segítenek a látogatók áradatának fogadásában - a szigorú szabályokat, kivételesen feloldották, a keletiek addig vásárolhatnak, ameddig tudnak. A lelkesedés első hullámában jónéhány nyugat-berlini kereskedő, vendéglős és szállodás, ingyen ajánlatokkal várja a keletről érkezőket, a közlekedési vállalatot magáncégek buszaival erősítették meg és az NDK-ból is várnak buszokat. A hatalmas tömeg békésen áramlik és a falbontás is inkább népünnepélyszerűen zajlik. Egyedül a jelképes fontosságú Brandenburgi-kapunál voltak incidensek. Este óta Nyugat-Berliniek ültek a fal tetejére és időnként átmásztak Keletre, amikor azonban a fal egy darabját kiszakították, az NDK határőrség vízágyúkkal tartotta távol őket. A határőrök szerint újfasiszták használták fel az alkalmat a tüntetésre. A nyugat-berlini polgármester óvva intett az önhatalmú falbontásoktól, és azt mondta, hogy az ilyen esetek mögött az alkohol áll.

Az utazási szabadság egyelőre átmeneti intézkedések révén valósul meg. A berlini pártbizottság lapjában, Gregor Giesi(?), az országos ügyvédi kamara elnöke, aki egyre többet szerepel, úgy nyilatkozott, hogy mihamarabb törvényre van szükség, mert lehet rendkívüli intézkedéseket hozni kedvező irányba, az ellenkező előjellel is lehetséges. A jogi alapnak az ügyvéd szerint úgy kell kinéznie, hogy minden 14 éven felüli NDK polgár világtútlevelet kap és külön kiutazási engedély nélkül mindenhová utazhat. A mostani átmeneti állapotban hat hónapra érvényes kiutazási engedélyt lehet kapni, vagy egyszeri engedélyt ütnek a személyi igazolványba.

- Kelet-Berlinben leállt az élet. Nem csupán arról van szó, hogy a közszolgáltatások akadoznak, mert ez ugyebár örök jellemzője a városnak és általában az NDK-nak, hanem arról, hogy nem nyitnak ki az üzletek. Nem lehet reggelizni vagy ebédelni, taxi nincs, áll az autóbusz forgalom. Az ok az, hogy az emberek inkább Nyugat-berlinbe mennek és nem hajlandóak dolgozni. A Friedrich-strassei és más határátkelő helyeken az átlagos várakozási idő 3-4 óra. Ennek én is szenvedő tanúja vagyok. Aztán, ha az ember végre átjutott Nyugatra, akkor még 2-3 órát kénytelen sorban állni, mert ugyebár minden NDK állampolgár 100 nyugatnémet márkát ajándékba kap. A fantasztikus az egészben az, akik csupán ezért a 100 márkáért, sőt a 100 márka sokszorosáért mennek át nyugatra. Ugyanis olyanokkal is találkoztam, akik már harmadszor veszik fel a pénzt.

(168 Óra)

Mi vagyunk a nép. Az egymillió berlini tüntető valamelyikének transzparensén lehetett olvasni ezt az oly egyszerű, ám sokáig mégsem oly

nyilvánvaló tény. Az utóbbi idők Közép-Kelet-Európájában sokszor és sok helyen, Lengyelországban és Jugoszláviában, a belti államokban és Csehszlovákiában, Magyarországon, Bulgáriában és Romániában számos transzparens vagy titokban leírt, kinyomtatott mondat vádolta a hatalmat.

A nép nevében, a nép akarata, érdekei ellen uralkodik. És utcára mentek az emberek Brassóban és Varsóban, Budapesten, Prágában Tallinban és Berlinben, hogy nyomatékosan adjanak követeléseiknek. Az európai népek, nemzetek békés fejlődését, a határoaktól, az emberi jogokat, a kultúra, az eszmék szabad áramlását 1975-ben deklarálták utoljára Helsinkiben, tartsunk névsorolvasást, vagy legalább is nézzük kik erősítették meg akkor aláírásukkal is azt az állítást, hogy a szocialista világ jót akar állampolgárainak. L. I. Brezsnyev, E. Honecker, E. Gierek, G. Husak, T. Zsivkov, Kádár János, J. B. Tito és már csak ő van változatlan pozícióban N. Ceausescu. Ledőlnek a bálványok és ledőlnek a falak. Pl. a civilizált világ szegényének mondott berlini fal, az idejétmúlt politikai akaratot szimbolizáló építmény.

Az apróbb hajszálrepedések és kisebb politikai földcsuszamlások után mára valóságos rengés sorozat rázza a szocialista világot. Most talán Berlin a legérdekesebb hely. Tegnap utazott oda munkatársunk Zentai Péter, aki röviddel az adás előtt telefonon jelentkezett. László József beszélget vele:

- A Kelet-Európában tavaly óta tartó csendes forradalom, mert meglehetősen sokan nevezték el így ezt a folyamatot, az NDK-ban egy örömujjongássá, egy győztes forradalommá változott, mégpedig úgy, hogy a tömegek kiáltása a tömegek akarata jelképesen, de gyakorlatilag is ledöntötte a berlini falat. Zentai Péter két nap óta tartózkodik Berlinben. Mit tapasztaltál?

- Azt, hogy a helyzet felmérése Budapestről annyira precíz, hogy egy olyan autentikus politikusnak a szavait visszhangoztad anélkül, hogy találkoztál volna vele mint H. J. Vogel. Vele tegnap este teljesen véletlenül futottam össze abban az eldugott, piszkos kis szállodában amelyben nagy nehezen sikerült szállást találnunk.

- Kelet-Berlinben vagy Nyugaton?

- Kelet-Berlinben. És este ez a szálloda adott helyet a keletnémet szociáldemokrata párt alakuló gyűlésének, amelyre tegnap délután valamilyen úton-módon meghívták Nyugat-Berlinből a szenátus üléséről W. Brandtot és H. J. Vogel, és én ott ültem a recepciónál és mint a derült égből a villámcsapás, úgy megjelent a két híres szociáldemokrata vezető. Odaugrottam az egyikhez, nevezetesen H. J. Vogelhez és ő mondta el azt, hogy itt kérem forradalom, győztes forradalom, az első német győztes forradalom zajlik és ezen túlmenően még hozzátette, hogy itt kérem, ebben az országban, Kelet-Németországban nincs párhatalom többé, nincs államhatalom többé, itt néphatalom van, mert az utca az, amelyik irányítja az eseményeket és az utca az, amely a jövőt meghatározza.

- Na jó, de ez egy pillanatnyi állapot, hiszen Vogel is, Brandt is egy párt alapításában vett részt, illetve jelen volt egy párt megalakulásánál, tehát nyilván ők már egy kicsit előre gondolkodnak. De legjobb tudomásom szerint az NDK-ban az elmúlt hetekben már voltak kezdeményezések egy szociáldemokrata párt megalakítására.

- Úgy van. Itt tulajdonképpen tegnap az az esemény, hogy ott volt a két tekintélyes vezető az adta meg, hogy ezt ünnepélyesen deklarálják. Valóban október 7-e az a dátum, amelyet a keletnémet szociáldemokraták megalakulásuk dátumaként megjelölnek. Később az éjszakai órákban együtt tudtam iszogatni a szociáldemokraták vezetőivel és hát ők kifejtették nézeteiket, miszerint bizonyos tekintetben távol áll az elképzelésük a nyugatnémet szociáldemokratákétól. Az ő elképzeléseik furcsa módon eléggé közel állnak a reformkommunistákéihoz. (Hisznek egy szocialista jellegű demokrácia létrehozásában az NDK területén. Nem gondolkoznak Németország egységében. - Komoly nyugatnémet politikusok is vallják, hogy maradhat három német állam, mint az NDK, az NSZK és Ausztria, csak éppen mindenütt ugyanazok a jogok legyenek meg az állampolgárok számára. Egy európai házban ugyanolyan helye lenne az NDK-nak, mint Magyarországnak vagy Csehszlovákiának.

- Kelet-Berlinben senki, még az utca embere sem foglalkozik az újraegyesítés gondolatával. Még Vogel sem gondol ilyesmire. Sok állam, pl. Lengyelország, Franciaország, de a SzU és az Egyesült Államok is félnek egyesítéstől. Kelet-Berlinben igazi káosz van, amibe fantasztikus fegyelem is vegyül. Ma Kelet-Berlinben megbénult az élet, nincs telefon, nincs taxi, nincs tömegközlekedés, nem megy senki dolgozni. Mindenki Nyugat-Berlinbe megy. Itt viszont nyugat-berliniek vannak. 3-5 km-es sorok kígyóznak az átkelőhelyeknél. Várnak 3-4 órát, utána pedig nyugaton várnak, amíg megkapják a 100 márkát. Nyugat-Berlinben az utcán főleg kelet-berliniek vannak. Családok most találkoznak hosszú évek után. A nyugat-berliniek félnek attól, hogy a keletiek majdan elfoglalják munkahelyüket. - Beszélgetés fiatal keletnémetekkel, akik most vannak először Nyugat-Berlinben. Jók a benyomásaik. Remélik, hogy a határ továbbra is nyitva marad, de hinni ebben nem mernek. Vagyis bizalmuk nincs a kormány iránt. - Mi a helyzet a fallal? - 4 újabb határátkelő hely miatt hivatalosan elkezdték a falat bontani ez hivatalos. A Brandenburgi kapu környékén az éjszaka folyamán drámai jelentek voltak. Kelet- és nyugatnémetek egyaránt. Átmásztak a falon és tízezer ember üvöltötte, hogy le a fallal, le a fallal!)